

Powerport regio Moerdijk | met bespreekpunt

In het BO Leefomgeving van 11 juni 2025 hebben Rijk en regio afgesproken om eind 2025 vervolgafspraken te maken over de ontwikkelrichting voor het haven- en industriecluster Moerdijk (oostelijk of zuidoostelijk), onder welke condities de strategische uitbreidingen in gemeente Moerdijk en Geertruidenberg vorm kunnen krijgen en om een nationaal strategisch profiel op te stellen voor het haven- en industriecluster Moerdijk. De strategische uitbreiding kan alleen als de brede welvaart en leefbaarheid gelijktijdig, geloofwaardig en structureel versterkt worden.

Besluitpunt

- **Gaat u akkoord met de hieronder voorgestelde afspraken?**

Voorgestelde afspraken

Nationaal strategisch profiel:

- In de Ontwerp Nota Ruimte wordt in en waar mogelijk rond de energie-intensieve industrieclusters van nationaal belang, waaronder Moerdijk, voorrang gegeven aan haven- en industriële functies en grootschalige energiefuncties.
- Voor haven- en industriecluster Powerport-regio Moerdijk is bij het BO Leefomgeving van 11 juni 2025 besloten om, naast maximale inzet op inbreiding en herstructurering, in te zetten op een strategische uitbreiding in samenhang met het versterken van de brede welvaart.
- Uit eerste analyses merken Rijk en regio op dat het haven- en industriecluster Moerdijk een nationaal strategisch profiel heeft waarbij de focus ligt bij duurzame chemie, de bewerking van kritieke grondstoffen en de duurzame logistiek die nodig is voor de grondstoffen- en materialentransitie. Dit profiel vraagt om een multimodale ontsluiting (weg, water, spoor en buisleidingen), extra kade-gebonden industrieterrein aansluitend aan het bestaande industriecluster en nieuwe energie-infrastructuur (van nationaal belang) voor verschillende energiemodaliteiten, zoals elektriciteit, waterstof(dragers), CO₂ en warmte.
- Rijk en regio spreken af om het profiel verder uit te werken in het kader van en in onderlinge afstemming tussen de (Ontwerp) Nota Ruimte, de Ruimtelijke Economische Visie, het vervolg op de nationale prognose ruimtebehoefte industrieclusters, Europees beleid en andere nationale en regionale ruimtelijk-economische trajecten.

Moerdijk:

- Rijk en regio erkennen dat de impact van alle ontwikkelingen op de inwoners van de regio, van zowel het dorp Moerdijk, inwoners van het buitengebied én van andere dorpskernen, zeer groot is. Rijk en regio erkennen dat het verschaffen van duidelijkheid wordt gevraagd en nodig is. Het gaat daarbij zowel om zekerheid over welke randvoorwaarden horen bij de ontwikkelrichtingen en welke compenserende ondersteunende maatregelen getroffen gaan worden, als duidelijkheid over welke ontwikkelrichting wordt gekozen. Dit alles moet volgens een rechtvaardige en menselijke aanpak.
- Rijk en regio erkennen dat, gezien de onderzoeken vanuit verschillende perspectieven, de oostelijke richting de meest logische kenmerken heeft voor een uitbreiding van het haven- en industrieterrein van Moerdijk en voor een toekomstbestendig werkend systeem van haven en infrastructuur. Rijk en regio erkennen tegelijkertijd dat de oostelijke richting vanuit het watersysteem gezien grotere opgaven kent dan de zuidoostelijke richting. Deze ontwikkelrichting biedt geen leefbaar, geloofwaardig en toekomstbestendig perspectief voor het dorp Moerdijk.
- De zuidoostelijke richting sluit minder aan bij de behoefte aan multimodale ontsluiting en doorkruist een aantal belangrijke infrastructurele werken en projecten, waaronder buisleidingen, spoorlijnen en snelwegen. Bij de zuidoostelijke richting wordt de leefbaarheid van meerdere omliggende dorpskernen en voor meer inwoners aangetast en deze belemmert de ontwikkeling van de gemeente aan deze zijden. Ook deze ontwikkelrichting biedt geen leefbaar, geloofwaardig en toekomstbestendig perspectief voor het dorp Moerdijk. Het dorp Moerdijk raakt ingeklemd door de ontwikkelingen vanuit industrie en energie, het kunnen wegnemen van de overlast die hierdoor ontstaat is onrealistisch. Daarbij blijft de kans bestaan dat de discussie over de houdbaarheid van het dorp opnieuw terugkomt.
- Rijk en regio kunnen gezamenlijk de volgende lijn ondersteunen:

De gemeenteraad van Moerdijk heeft op 19 november 2025 een voorkeur voor de ontwikkelrichting vastgesteld, met bijbehorende randvoorwaarden. De gemeenteraad heeft een duidelijke oproep gedaan aan Rijk en provincie om hierbij aan te sluiten. De provincie geeft aan pas in 2026 een voorkeur uit te kunnen spreken voor een ontwikkelrichting. Om dat besluit zorgvuldig te kunnen

voorbereiden, is het voor de provincie noodzakelijk om meer zicht te krijgen op de wijze waarop de, door gemeente Moerdijk, gestelde randvoorwaarden kunnen worden ingevuld én hoe de provinciale randvoorwaarden gerealiseerd kunnen worden. Het Rijk heeft aangegeven de, door de gemeente Moerdijk vastgestelde, voorkeur voor ontwikkelrichting te ondersteunen en zich nu te richten op de verdere uitwerking van de randvoorwaarden die daarvoor nodig zijn. Rijk en provincie spreken daarbij uit dat zij in 2026 een principebesluit kunnen nemen over de ontwikkelrichting en bijbehorende randvoorwaarden. Het principebesluit wordt uitgewerkt in een gezamenlijk, integraal gebiedsplan met juridisch planologische status inclusief de rechtsbescherming die daarbij hoort. Een mer-procedure maakt onderdeel uit van het traject dat in juni 2026 formeel start. De keuze voor de ontwikkelrichting wordt definitief na vaststelling van dit gebiedsplan.

- Rijk en regio erkennen dat een principebesluit voor de oostelijke richting een enorme impact heeft op het dorp Moerdijk haar inwoners en (agrarische) ondernemers. De definitieve keuze voor een ontwikkelrichting vergt een zorgvuldig proces en besluit met voldoende oog voor de leefbaarheid en welzijn van de inwoners van dorp Moerdijk en omliggende kernen. In het dorp Moerdijk is een sterke sociale structuur aanwezig. Rijk en regio werken het gebiedsplan uit met inzet op de leefbaarheid en welzijn in Moerdijk en aandacht voor de wijze waarop de sterke sociale structuren in het dorp ook bij verhuizing behouden kunnen blijven.
- Rijk en regio spreken af om de bij bewoners, agrarische sector en industrie opgehaalde randvoorwaarden als uitgangspunt te nemen voor het vervolgproces en verder uit te werken in het gebiedsplan.
- Rijk en regio erkennen daarnaast dat tegelijkertijd duidelijkheid en inwonersperspectief op korte termijn nodig is. Daarom zorgen Rijk en regio ervoor dat, parallel aan het gebiedsplan, een rechtvaardig en menselijk pakket van randvoorwaarden wordt uitgewerkt en tijdig geëffectueerd wordt voor inwoners en bedrijven in het zoekgebied. Uitgangspunt hierbij is dat blijven moet lonen om zo de leefbaarheid in het dorp te behouden, maar dat er wel de mogelijkheid moet zijn om te kunnen vertrekken. Rijk en regio spreken af dat het volgende direct na het besluit van 1 december wordt geregeld:
 - De bestaande garantieregeling voor koopwoningen in het dorp Moerdijk wordt doorgezet. De regeling geeft per 1 december recht op 100% van de getaxeerde en geïndexeerde waarde. De door de regeling aangekochte woningen worden niet langer verkocht. In overleg met partners gaat gezocht worden naar een manier om deze woningen snel weer in te vullen met een doelgroep aan inwoners die bijdraagt aan het in standhouden van de voorzieningen (bijvoorbeeld de school) en verenigingen.
 - Rijk en regio erkennen de impact van onzekerheid in het heden en de toekomst en stellen per 1 december middelen beschikbaar aan de gemeente Moerdijk voor sociaal-maatschappelijke-, financiële- en juridische ondersteuning. Daarnaast komt per 1 december direct budget beschikbaar voor het uitwerken van de garantieregeling en de transitiestrategie.
- Rijk en regio spreken af om vanaf 1 december een pakket van randvoorwaarden uit te werken, dat wordt vastgesteld bij het besluit over de voorkeur van de ontwikkelrichting in juni 2026. Dit pakket bestaat in ieder geval uit:
 1. Operationele garantieregelingen, die middels een rechtvaardige, financiële compensatie verhuizing van zowel kopers, huurders als ondernemers naar een vergelijkbare of passende (woon)situatie elders mogelijk maakt; Deze regeling wordt in afstemming met de inwoners en ondernemers geconcretiseerd, waarbij de volgende uitgangspunten gelden:
 - Voor kopers:
 - De huidige garantieregeling (100% van getaxeerde en geïndexeerde waarde) blijft tot dat een nieuw besluit is genomen door Rijk en regio.
 - Gekoppeld aan een onherroepelijk besluit over het nog op te stellen gebiedsplan volgt een vertrekregeling. Deze regeling is financieel gunstiger en biedt ook ruimte voor kosten die samenhangen met de verhuizing. Pas na deze vertrekregeling volgt indien nodig onteigening.
 - Voor huurders:
 - De regeling voor huurders vraagt nog meer uitwerking. Uitgangspunt is het algemeen huurrecht, waarvoor bewoners in aanmerking komen voor een verhuisvergoeding. De beschikbaarstelling van een voorrangregeling of urgentieverklaring wordt onderzocht.
 - Voor ondernemers, voorzieningen en verenigingen:

J De precieze afspraken over de regeling komen in een aparte memo. Over het mogen blijven wonen na verkoop aan de regeling, het vervallen van de verplichte termijn van 6 maanden, etc.

- De regeling voor ondernemers, voorzieningen en verenigingen vraagt maatwerk. Uitgangspunt is voortzetting van de activiteiten, bij voorkeur zo lang mogelijk op de huidige plek. Waar relevant wordt inpassing in het nieuwe plan onderzocht.
- 2. het opzetten van een transitiestrategie met én voor de inwoners en ondernemers in het zoekgebied, waarin maatregelen worden getroffen voor zowel mensen die willen vertrekken als mensen die zo lang mogelijk willen blijven. Indien sprake is van beklemmende regelgeving die niet aansluit bij de unieke opgave die hier voorligt onderzoeken Rijk en regio of en hoe in specifieke gevallen afgeweken kan worden van bestaande kaders (inhoudelijk en procedureel). Onderdeel van de transitiestrategie is een sociale analyse naar o.a. de betekenis van sociale functies, de sociale gevolgen van leegstand en de wensen van dorpsinwoners daarover. Deze transitiestrategie is niet afgerond in juni 2026.
- 3. instelling en structurele voeding van een gebiedsfonds - voor zowel behoud van en investeringen in een leefbaar dorp gedurende de transitiefase (voor de mensen die zo lang als mogelijk willen blijven) als ter versterking van de brede welvaart in het gebied (leefbaarheid, landbouw, voorzieningen, onderwijs, natuur) daarna - bij het moment van vaststelling van het gebiedsplan.
- Rijk en regio maken afspraken over welke entiteit met afdoende financiële draagkracht en organisatorische uitvoeringskracht de gebiedsontwikkeling in Moerdijk in gang zet en duurzaam tot stand brengt.
- Rijk en regio erkennen dat er duidelijkheid geboden moet worden over de planning van de ontwikkelingen binnen de Powerport regio Moerdijk. De gemeente Moerdijk heeft in september 2025 een voorkeursrecht gevestigd op het grondgebied van de oostelijke en zuidoostelijke richting, om grip op de grond te houden. Rijk en regio erkennen dat zij het voorkeursrecht voor één van de twee zoekrichtingen pas kunnen laten vervallen nadat een voorkeur voor de ontwikkelrichting is vastgesteld.
- Rijk en regio concluderen dat de gebiedsontwikkeling voor Moerdijk een langdurig traject is dat zorgvuldig uitgevoerd moet worden. Op korte termijn gaan inwoners van het gebied geen grote ruimtelijke veranderingen ervaren. De ontwikkelingen worden merkbaar vanaf 2030, dan start de bouw van de eerste grote energieprojecten. Deze zijn gerealiseerd vanaf 2033.

Geertruidenberg:

- Rijk en regio spreken af om voor gemeente Geertruidenberg verder te werken aan de Amersvisie. Hiervoor wordt een bestuurlijke overeenkomst getekend door in ieder geval het Rijk, provincie Noord-Brabant, gemeente Geertruidenberg en het waterschap Brabantse Delta. In de bestuurlijke overeenkomst worden afspraken gemaakt over de rollen en verantwoordelijkheden van partijen, financiën en hoe om te gaan met individuele projecten. Rijk en regio willen de overeenkomst in Q1 2026 ondertekenen.
- Rijk en regio stellen in het BO Leefomgeving van juni 2026 een gebiedsperspectief vast voor het Amergebied.

Drimmelen en landelijk gebied:

- Rijk en regio erkennen dat gemeente Drimmelen een eigen dynamiek kent binnen de Powerport regio Moerdijk. De agrarische sector van de Powerport regio bevindt zich in gemeente Moerdijk en in gemeente Drimmelen. Rijk en regio concluderen dat de agrarische sector van groot belang is voor de Powerport regio. Rijk en regio spreken af om de randvoorwaarden en condities vanuit het agrarisch perspectief als uitgangspunt te nemen voor het vervolgproces en daarin ook verder uit te werken.
- Rijk en regio erkennen dat de doorsnijding van het agrarische landschap door energie-infrastructuur veel impact heeft op de bedrijfsvoering van agrarische bedrijven. Zij zetten zich ervoor in om de infrastructuur zoveel mogelijk te bundelen en slimme oplossingen te vinden voor de aanleg- en beheerfase.

Organisatie en vervolgproces:

- Rijk en regio erkennen dat de opgave van de Powerport regio Moerdijk een gebiedsopgave is van nationaal belang en dat een intensief, langjarig gezamenlijk proces nodig is. Rijk en regio spreken af om begin 2026 te starten met het gebiedsplan waarin Rijk en regio in ieder geval een integrale brede verkenning (met daarin onder meer brede welvaart, milieu, leefbaarheid) willen uitvoeren. Binnen dit plan bestaan meerdere deelgebieden die in samenhang met elkaar gezien moeten worden.

- Rijk en regio hebben randvoorwaarden en condities voor de ontwikkelingen opgehaald bij partijen sinds het BO Leefomgeving van juni 2025. Dit was een eerste stap in het participatieproces. In de volgende fase worden partijen betrokken bij uitwerking van deze randvoorwaarden en condities in de uitwerking van het gebiedsplan.
- Rijk en regio continueren de Ontwerptafel Powerport regio Moerdijk en zetten direct het onderzoek over de ruimtelijke ontwikkeling en participatie met de regio voort. Ook gaat de Ontwerptafel direct aan de slag met het opstarten van de nodige onderzoeken en acute vraagstukken vanuit perspectief van de inwoners, de agrarische sector en de industrie/economie.
- Om de organisatie te versterken, besluiten Rijk en regio dat er een kwartiermaker wordt aangesteld vanaf januari 2026 die verantwoordelijk wordt voor de organisatie rondom het gebiedsplan, inclusief borging van de decentrale uitvoering, de planning, afspraken & overeenkomsten tussen overheden en de bijbehorende governance. Ook besluiten Rijk en regio dat een programmabureau wordt opgezet om uitvoering en het proces van het gebiedsplan te begeleiden.
- Rijk en regio spreken af dat er gestart wordt met een verkenning naar de mogelijkheden van een gebiedsgerichte aanpak van het agrarisch landschap, een versterking van de agrarische structuur en de inzet van bestaande (landinrichtings)instrumenten.
- Rijk en regio erkennen dat de druk op de decentrale overheden toeneemt bij het opstellen van het gebiedsplan en het regelen van goede communicatie en omgevingsmanagement. Rijk en regio maken afspraken over de bekostiging van de capaciteit van gemeenten en waar van toepassing het waterschap.
- Rijk en regio erkennen dat duidelijke en heldere communicatie de komende tijd van belang is. De partijen spreken af om de gezamenlijke communicatieaanpak verder uit te werken. Op 10 december 2025 vindt een informatiebijeenkomst plaats in Zevenbergen, gemeente Moerdijk, waarin bovengenoemde afspraken gezamenlijk worden uitgesproken en toegelicht.

Verwachte tijdlijn gebiedsuitwerking

 Check door juristen

Moerdijk

- december 2025: principebesluit over vervolgproces Powerport regio Moerdijk en de start voor het uitwerken van een gebiedsplan
 - Continueren van de Moerdijkregeling (garantiewaarde van 100% van de marktwaarde)
- Januari 2026: voorbereiding van het gezamenlijk, integraal gebiedsplan, bijbehorende onderzoeken (milieueffectenrapportage) en participatie om randvoorwaarden verdere invulling te geven
- Januari 2026 – juni 2026: uitwerken van het plan van aanpak voor gebiedsplan en pakket van randvoorwaarden voor dorp Moerdijk, waaronder de transitiestrategie
- juni 2026: principebesluit over ontwikkelrichting Moerdijk, inclusief pakket van randvoorwaarden. Formele start van het traject voor het maken van een gebiedsplan.
- juni 2026 – juni 2028: uitwerken van het plan en bijbehorende onderzoeken.
- juni 2028: uiterlijke vaststelling van het gebiedsplan
- 2030: onherroepelijk worden van het gebiedsplan. Juridische basis voor eventuele onteigening
- 2030: start bouw van eerste grote energieprojecten
- 2033: eerste grote energieprojecten worden gerealiseerd
- 2035: start werkzaamheden voor uitbreiding haven terrein

Geertruidenberg

- November 2025: presentatie participatie Amer Atelier
- Februari 2026: besluit gemeenteraad Geertruidenberg handelingsperspectief Visie Amergebied
- Q1 2026: opstellen en ondertekening bestuursovereenkomst Rijk en regio
- Juni 2026: vaststelling gebiedsperspectief Amergebied in BO Leefomgeving
- Juni 2026 - Juni 2027: gebiedsuitwerking Amergebied
- September 2027: start bouwwerkzaamheden Nederwiek 3
- 2031: ingebruikname eerste project: Nederwiek 3

Bijlage: besluittekst BOL 11 juni 2025

- De Powerport regio Moerdijk is een knooppunt voor energie, energie-intensieve industrie en circulaire economie mede ten behoeve van de nationale strategische autonomie. In de regio bevindt zich een **haven- en industriecluster van nationaal belang** met een zeer strategische positie op het energie- en transportnetwerk, met een uitzonderlijk hoge milieucategorie. Daarnaast heeft het Amercentrale-terrein een grote opgave en functie in de energie-hoofdinfrastructuur.
- De **groei van het haven en industriecluster is onafwendbaar** omdat we onze strategische autonomie willen vergroten, concurrerend willen blijven en duurzamer willen worden. Ook is het van groot belang dat de energietransitie op tempo gerealiseerd wordt, de industrie kan verduurzamen en we ons voorbereiden op circulaire economie. Daarom is er **aanvullende (milieu)ruimte nodig**.
- Rijk en regio constateren dat de ruimtevraag van de Powerport regio Moerdijk ook bij een minimaal pakket van onafwendbare en zeer aannemelijke ontwikkelingen niet past binnen de bestaande (milieu)ruimte van het haven- en industrieterrein van Moerdijk en Amercentrale-terrein in Geertruidenberg en besluiten daarom om – naast maximale inzet op inbreiding en herstructurering - het **haven- en industriecluster van Moerdijk en het Amercentrale-terrein in Geertruidenberg strategisch uit te breiden**.
- Rijk en regio stellen vast dat deze uitbreiding de **leefbaarheid op de lange termijn onder druk** zet en erkennen dat het vaststellen van de uitbreiding op korte termijn veel onzekerheid voor bewoners en ondernemers met zich meebrengt. Daarom is een **rechtvaardige en menselijke aanpak** nodig.
- Inwoners van het gebied, het havenbedrijf, industrie en de agrarische sector krijgen een rol in het participatieproces. In de eerste stap van het participatieproces tot aan het BO MIRT 2025 bespreken Rijk en regio met betrokken partijen **onder welke condities** een strategische uitbreiding verder vorm kan krijgen.
- Rijk en regio onderkennen het belang van **behoud van toekomstperspectief**. Om dit toekomstperspectief gedurende het planvormingstraject te bieden aan de inwoners van dorp Moerdijk wordt vanaf juni 2025 tot en met de vaststelling van de gebiedsvisie de **indexering op de Moerdijkregeling weer ingevoerd**. De aangepaste regeling gaat uiterlijk per 31 dec 2025 in, met terugwerkende kracht tot 4 juni 2025. Rijk en regio gaan uit van de verdeelsleutel 5/9 rijk, 3/9 provincie en 1/9 gemeente.
- Rijk en regio stellen daarnaast als randvoorwaarde dat een strategische uitbreiding alleen kan als de **brede welvaart en leefbaarheid** gelijktijdig, geloofwaardig en structureel versterkt worden.
- Rijk en regio besluiten om rond het haven- en industriecluster van Moerdijk en Amercentrale-terrein in ieder geval ruimte te bieden voor de **energietransitie (installaties en tracés voor kabels en leidingen) en autonome groei van bedrijvigheid, waaronder verduurzaming van de industrie**. In de Powerport regio Moerdijk wordt voor kabels en leidingen voor de benodigde energie- infrastructuur (deels) gekeken naar ruimte buiten het haven- en industriecluster Moerdijk en de Amercentrale-terrein in Geertruidenberg. Op basis van de verrichte technische studies (fase 2B) hanteren Rijk en regio een indicatieve ruimtevraag van **700 hectare** voor de gehele Powerport Regio.
- Rijk en regio werken daarnaast een **nationaal strategisch profiel** uit voor het haven en industriecluster, **in samenhang met de andere haven- en industrieclusters van nationaal belang**. Zij willen in de toekomst alleen ruimte bieden op de haven- en industrieterreinen voor activiteiten die voldoen aan dat strategische profiel en verkennen ook hoe de bestaande (milieu)ruimte op het haven- en industriecluster Moerdijk beter kan worden benut voor de functies die passen bij het nationaal strategisch profiel.
- Rijk en regio stellen voor Geertruidenberg een zoekgebied voor de strategische uitbreiding vanuit Amercentrale-terrein in west/zuid westelijke richting tot de Amertak vast. Voor het haven- en industriecluster Moerdijk stellen Rijk en regio een globaal zoekgebied vast. In het **BO MIRT najaar 2025** stellen Rijk en regio de specifieke **ontwikkelrichting** voor het haven- en industriecluster Moerdijk vast.
- Vanuit een **gedeelde verantwoordelijkheid** maken Rijk en regio een **gezamenlijk programma** gericht op een toekomstbestendige ontwikkeling van Powerport regio Moerdijk (scope 2030-2050). In het BO MIRT 2025 stellen Rijk en regio een Plan van Aanpak vast voor het op te stellen programma en worden afspraken gemaakt over vorm, capaciteit en middelen.
- De besluitvorming over de zoekrichting in Moerdijk en de besluitvorming over het Voorkeursalternatief van Hoog- en middenspanningsstations Port of Moerdijk (POM 380-150-20 kV) en Programma Verbindingen Aanlanding Wind Op Zee 2031-2040 worden slim op elkaar afgestemd zodat gedragen, toekomstvasten keuzen worden gemaakt.
- Rijk en regio publiceren een **publieksversie** van de technisch verdiepende analyse.